

Kvinnen som giftet seg med en kalkun

av Gunilla Boëthius

1997

DEN NATIONALE SCENE

Kvinnen som giftet seg med en kalkun

av **Gunilla Boëthius**

Oversatt av Svein Selvig

Regi: **Anne Mali Sæther**
Scenografi: **Guri Giæver**
Lys: **Torkel Skjærven**

Medvirkende:

Joa: **Miriam Sogn**
Harald: **Tore Chr. Sævold**
Mamma: **Karin Stautland**
Pappa: **Sverre Røssummoen**
Robert Kalkunius: **Jon Ketil Johnsen**

Inspisient: **Jørgen Fogge**
Maskør: **Margot Ystebø**
Rekvisitør: **Tina Larsen/Bastiaan van der Pas**
Sufflør: **Torunn Bomann-Larsen**
Scenemester: **Tom Bjørkly / Frank Bjørø**

Teaterforlag: Draken

Musikken i forestillingen er hentet fra:

Carla Bley: *The very big Carla Bley Band* og *Fleur carnivore*

Tango only: *Feline* av Evan Djiken

G. Mahler: *Symfoni no. 9*, sats 1, Philharmonia Orchestra

Forestillingen varer ca. 1t 40 min. Ingen pause.

Fotografering eller lydbåndopptak under forestillingen er ikke tillatt.

Bruk av mobiltelefon må ikke forekomme i teatersalongen.

Norgespremiere på Lille Scene: 8. november 1997.

Dramatikeren:

Gunilla Boëthius

har bak seg to ungdomsbøker, men har siden teaterdebuten i 1981 vært en produktiv dramatiker. Kveldens stykke, *Kvinnen som giftet seg med en kalkun*, ble for øvrig skrevet allerede i 1984, men har ikke blitt oppført i Norge før nå. I Sverige er det særlig 1996-sesongens oppsetning ved Dramaten som har tiltrukket seg størst oppmerksomhet. Boëthius har fått flere av sine 11 skuespill oppført av blant andre Unge Riks, Sveriges Radios barne- og ungdomsteater og flere frie grupper. I 1992 mottok hun utmerkelsen Prix d'Assitej for sin barne- og ungdomsdramatikk.

Kveldens dramatiker har beskrevet seg selv på denne måten, under tittelen:

Självbiografi

Jag växte upp på femtioalet med en äldre bror och yngre syster. Mamma kom från Finland, pappa var lärare. Vi flyttade ofta, så jag hade inga verkliga rötter någonstans. Utbildade mig till journalist och jobbade i många år på Aftonbladet. När jag födde mitt första barn sa jag upp og blev med tiden barn- och ungdomsdramatiker.

Ofta skriver jag om unga människors ensamhet, när de stöts bort ur familjens trygghet ut i det svåra och okända - men samtidigt måste se sig själva.

Barndomen och puberteten upplever jag som den intensivaste perioden i livet, mörk och smärtsam, men också magisk och underbar. Allt upplevs för första gången.

3 gjester:

Anne Mali Sæther

Anne Mali Sæther, kveldens instruktør, løser med *Kvinnen som giftet seg med en kalkun* sin første regioppgave ved Den Nationale Scene. Hun har sin utdannelse innen mime og fysisk teater fra Århus, London og Paris, og har arbeidet med maskeoppsetninger, figurteater, dans, absurd- og naturalistisk teater. Hun har også regissert ny norsk dramatikkk. I 1984 dannet hun Boreas Teater, hvor hun selv var med som skuespiller til 1988. I de siste ti årene har hun jobbet som frilans instruktør og satt opp vel 20 forestillinger, samt arbeidet som frilans skuespiller. I 1991 vant hun Norsk Kassettagiftsfonds enakterkonkurransen med forestillingen *SAFT*. Parallelt med dette har hun vært opptatt av pedagogisk virksomhet og gitt en rekke kurs, samt undervist ved kunsthøgskoler. I det siste året har hun vært engasjert ved bl.a. Akademi for Figurteater og Operahøgskolen. Til Bergen kommer hun direkte fra Oslo Nye Dukketeater, hvor hun regisserte *Trollets hjerte*.

Guri Giæver

Guri Giæver er ansvarlig for scenografi og kostymer i kveldens oppsetning, slik hun var det for 1996-sesongens Torborg Nedreaas-suksess på Lille Scene, *Av måneskinn gror det ingenting*. Hun ble på midten av 1980-tallet uteksaminert innen møbeldesign og interiørarkitektur fra SHKS-Oslo, og har de siste femten årene arbeidet i et bredt spekter av produksjoner, særlig innen film og TV. Som rekvisitør vil vi i rulletekstene gjenfinne hennes navn i produksjoner som *Landstrykere* - en jobb hun for øvrig fikk Amanda-fagpris for - , videre *Buicken*, *Kvitebjørn Kong Valemon*, *Trollsyn* og *Pan*, og som scenograf i bl.a. *Markus* og *Diana*, *Tashunga* og *Etterfølgeren*. Fjernsynstittere vil ha bivånet hennes scenografi i to snes egenreklamer for TV2, samt serien "Hjemme hos Paus", dessuten NRK-seriene "1. klasse" og "Scala". Etter å ha tilbrakt 12 år i Oslo, flyttet hun i 1994 hjem igjen til Bergen, hvor hun også har sitt eget verksted.

Karin Stautland

11 år etter sin medvirkning i Sofokles' *Kongebuset Theben*, kan vi ønske Karin Stautland velkommen tilbake til Den Nationale Scene. I kveldens forestilling har hun rollen som mamma. Etter Statens Teaterhøgskole i 1976 kom hun samme år til Rogaland Teater. I to perioder der, frem til 1982 og årene 87-92, spilte hun bl.a. Maria i *Yerma* av Garcia Lorca, hest i Tolstojs *Historien om en hest* og Marie Steuber i *Tiden og Rommet* av Botho Strauss, videre et stort antall roller i komedier, samtidsdramatikk og klassiske skuespill. Til Bergen kom hun i 1982, og frem til 1986 møtte vi henne bl.a. som Terry i *Vepsen* av William Mastrosimone, Leonora i Holbergs *Den stundesløse* og Klatremus i *Dyrene i Hakkebakkeskogen*. Hun har også erfaring fra TV, Radioteatret og kortfilm. På 1990-tallet har hun flere års erfaring fra oppsetninger i Frankrike. I Bergen Byspills oppsetning av *Bendik* og *Årolilja* i år spilte hun dronningen.

Djur

Många undrar varför jag skriver om djur, varför jag blandar djur och människor i mina pjäser. Jag blir på gott humör av djur. De lever så tätt inpå oss och ändå helt avskilda. Jag brukar gå ner till kanalen och titta på fåglarna där. De överlägsna svanarna som blir fullständigt rasande när man kommer för nära, horderna av gräsänder med vilda jakter när nogon stulit en matbit från en annan, måsarna som skrikande kastar sig in i altsammans.

För mig är det komplicerat att vara människa: man ska ta ställning, tänka, planera, sköta jobb och hem, deklarerar, borsta tänderna. Vad gör djuren? De slåss, älskar, äter och sover. Det verkar trevligt.

GUNILLA BOËTHIUS

Noen ord fra instruktøren:

Kvinnen som giftet seg med en kalkun handler om kjærlighet og ikke minst om og hvor rare vi kan bli om vi får for lite av det.

Gjennom humor kan vi demaskere mennesket, uten å forarge oss over det, men akseptere virkeligheten.

Når det er manglende overensstemmelse mellom livets realiteter og menneskets idealer eller mellom våre bestrebelser på den ene siden og våre svakheter og elendigheter på den annen, oppstår det kompliserte ved å være menneske.

I dette spenningsfeltet oppstår også det tragiske og komiske.

Jeg vet ikke hvordan dyrene har det.

Hva gjør de?

De spiser, leker, sover og parrer seg.

De lever som de kan, som de må leve;

de lukker tålmodig øynene og lar tiden gå,

lar det være kaldt om det er kaldt,

de reduserer ikke sin glede, eller aggresjon fordi det er taktisk lurt,

de dikter ikke for å forsvare seg,

– tror jeg.

Vi mennesker dikter,

ikke minst ovenfor oss selv,

- en mengde ting vi har behov for å tro på

som sanne og ta på alvor.

Å arbeide med *Kvinnen som giftet seg med en kalkun* har vært et morsomt og sårt dykk ned i denne familien hvor de voksne er som barn og barna på veg til å bli voksne.

– Et dykk ned i naiviteten selv; Robert som elsker å bare være til, og hans møte med denne familien som ikke finner den kjærlighet de trenger hos hverandre. Det er ikke bare lett å være i paradiset hvis ingen andre er det...

ANNE MALI SÆTHER

Att vara ung

Överalt i reklamen ser jag vackra
bekymmerslösa unga människor
springa emot mig på soliga stränder,
skratta och spela basket. Men att vara
ung är precis motsatsen, jag tyckte det
var ett Helvete. Just när jag i tolvårs-
åldern började finna mig tillrätta i livet
så dånade puberteten in. Allt slogs i
spillror. Kroppen förändrades. Vadå
knoppande kvinna? Jag tycktes jag för-
vandlades till ett monster. En våldsam-
het steg upp inom mig. Var det jag - den
rasande tjockisen i spegeln? Om jag
bara varit kille - då hade jag åtmin-
stone kunnat slåss!

Och nu har unga människor det
ännu värre. De får inte ens några jobb.
Porten till vuxenvärlden har drämts
igen mitt framför ansiktet på dem.

GUNILLA BOËTHIUS

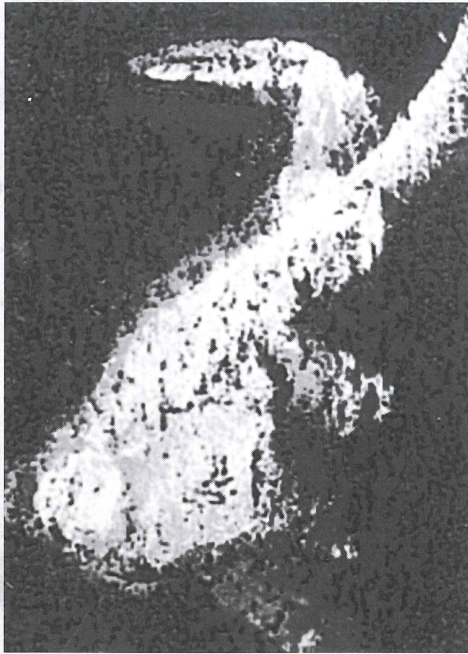
Kalkunen

Kalkun er fremdeles hovedsaklig julemat, men i Norge har forbruket steget jevnt de siste årene, og utgjør 400 gram pr. person i året (1988).

Kalkun er en dyreart som, i likhet med annet fjørfe, reagerer på endringer i produksjonsmiljøet. Ukontrollerte forandringer kan føre til stress, hysteri og panikk, noe som ofte resulterer i redusert tilvekst, dårligere kvalitet på slaktet og høyere dødelighet. Det viktigste av alt for å oppnå gode produksjonsresultater er *menneskelig stell og ettersyn*.

Fange- og pakkerutiner

Man starter med å drive en passe stor flokk inn i kroken mens lyset er på. Dra ut nettingveggen slik at kalkunene sperres inne, og demp lyset helt. Nå kan man gå i gang med fangingen, men vær rolig og oppmerksom på uro i flokken. Løft kalkunen i beina og putt dem forsiktig ned i kassen med hodet først. Pass på at den ikke blir liggende på ryggen og at ikke vinger kommer i klem. Her er det stor fare for vingebrekke og nedklassifisert kalkunkjøtt. Ha ikke for mange dyr i kassen, antallet bør vurderes etter størrelsen på kalkunene.

Haren

Når haren om morgenen skal sette seg, er den meget forsiktig. Flere ganger kan den snu og gå tilbake et stykke i sine egne spor, og fortsetter så i en ny retning. Når den endelig er kommet dit hvor den vil slå seg til ro, går den først et stykke tilbake i sine egne spor, så gjør den plutselig et langt sprang ut til siden, blir sittende et øyeblikk og går videre. Litt etter gjør den et nytt sprang ut til siden. Det hender at den blir sittende da. Men i regelen gjør den et tredje sprang før den setter seg til ro, ja, den kan gjøre både fire og fem eller enda flere før den slår seg ned.

Harens stemme

Småharer som plutselig blir skremt, gir ofte fra seg en eksplosiv, fresende lyd. Om våren og på forsommeren gir haren fra seg et langtrukket, hest, rallende skrik. Den hukrende lyden som en kan høre i frostvær om vinteren, har vært tilskrevet haren, og er blitt kalt "harehukre".

Mor og barn

Haren kan forplante seg til alle årstider. Paringen for de senere kull skjer oftest bare 1-2 timer etter foregående fødsel. Moren lager hverken hi eller reir til ungene, skraper i høyden sammen litt mose til leie et lunt sted under en busk, stein e.l. Når noen dager er gått, må ungene greie seg helt på egen hånd.

Stekt kalkun

1 kalkun

(Beregn ca. 500 g pr. person)

1 ss salt

1/2 ts pepper

urtekrydder – støtt rosmarin,

timian, estragon, salvie

2 ss smør til pensling

3 dl vann til langpannen

Steketemperatur: 160°C.

Steketid: Ca. 1/2 time pr. kg.

Tin kalkunen i kjøleskapet eller et kjølig sted for å minske væsketapet.

Beregn 1 1/2 - 2 døgn å tine en middels stor kalkun. Raskere tining kan skje i kaldt vann, da vil det ta minst 4-5 timer.

Behold plastemballasjen på under tiningen for å unngå uttørring.

Når fuglen er tint, fjernes posen med innmat, hvis den ligger inni fuglen.

Kalkunen pensles med smeltet smør tilsatt salt, pepper og eventuelt andre krydder før steking. Legg kalkunen på rist over langpannen hvis det er en stor fugl. For å få saftig kjøtt og et gyldenbrunt ytre må fuglen ikke stekes for lenge ved høy temperatur. Sett den i ovnen ved 160°C og beregn 1/2 time pr. kg kalkun. Når steketidsvarselet spretter ut – er kalkunen ferdig stekt, la den stå 10-15 minutter før den skjæres opp.

Oppskjæring

Kalkun kan serveres "hel" med bryststykkene ferdig oppskåret i skiver og lagt tilbake på fuglen (skroget). Bryststykkene skjæres ut slik: Skjær løs fileten langs hele brystbenet. Fortsett å skjære den fra benet helt ned til hele fileten er skåret fra. Helt nederst skjæres skinnet fra med et vannrett kutt fra yttersiden. Hvert bryststykke skjæres i ca. 1/2 cm tykke skiver og legges "helt" tilbake på skroget. Ved annengangs servering skjæres lårene fra, benes ut og deles opp.

Servering

Kalkun kan serveres varm eller kald. Serveres den kald smaker det godt med en frisk fruktsalat f.eks. Waldorfsalat eller vanlig grønn salat. Varm kalkun serveres med saus, poteter, kokte eller stekte, grønnsaker og frukt. Av grønnsaker anbefales rosenkål, erter, bønner, broccoli, asparges o.l. Serveres det frukt kan den være både frisk og hermetisk, f.eks. druer, epler, ananas, fersken, svisker, aprikoser o.l.

Hvordan stuffe/fylle kalkunen

Skyll fuglen godt under kaldt rennende vann for å fjerne blodvannet som har dannet seg i hulrommet under tiningen. Tørk den godt både inn- og utvendig med papirhåndklær.

Oppbinding av vingene: vingespissene føres frem mot halsen, tvinges inn mot halsåpningen og legges under nakken. Slå en hyssing rundt begge vingene og stram til. Da ligger kalkunen støtt under steking og oppskjæring.

Kalkunen kan fylles både i det store hulrommet og det lille foran ved halsåpningen. Brukes farse eller fyll som sveller ved steking, må hulrommet fylles bare 3/4 fullt.

Etter at kalkunen er fylt, lukkes åpningen med en stekenål eller den sys igjen med bomullstråd.

Knyt en bomullstråd/ (hyssing) rundt begge benknokene og stram til. Legg fuglen på rist over langpannen, og pensle den med smeltet smør og krydder.

Det er ikke uvanlig å fylle kalkunen med ulike former for "stuffing" av f.eks. frukt eller kjøttfarse. Penere og enklere servering får en ved å forme farsen til en rull og steke den ved siden av kalkunen.

Tips: Kalkun med farsefyll bør stekes ved minimum 160°C.

Kilde: "Det smaker av fugl", Opplysningskontoret for egg og fjørfekjøtt.

Pris: kr. 20,-

Dette kan du se på **DNS før jul:**

Snehvit

Dramatisert og bearbeidet av Anderz Døving og Aksel-Otto Bull, etter brødrene Grimms eventyr.

Sang, musikk og dverger i skjønn forening.

36 år siden sist ved DNS.

Spilles mandag-fredag kl. 17.00, lørdager kl. 15.00.

På Store Scene t.o.m. 20. desember. Fortsetter i 1998.

Komediemordene av 1940

av John Bishop, oversatt av Merete Alfsen.

Mystisk kriminalfarse i høstens crazykomedie.

Spilles mandag-fredag kl. 20.00, lørdager kl. 18.00.

På Store Scene t.o.m. 20. desember.

Georgs magiske medisin

En absurd familieopera av Gisle Kverndokk, etter en bok av Roald Dahl.

En samproduksjon fra Opera Vest og Den Nationale Scene, i samarbeid med Operaen i Kristiansund og Den Norske Opera.

Spilles kl. 17.00 på Småscenen t.o.m. 15. november.

Kvinnen som giftet seg med en kalkun

av Gunilla Boëthius, oversatt av Svein Selvig.

Humoristisk og utradisjonelt om familien og kjærligheten, for første gang i Norge.

Spilles kl. 19.00 på Lille Scene t.o.m. 20. desember.

DEN NATIONALE SCENE

A/S Den Nationale Scene

Postboks 78, 5001 Bergen.

Telefoner: 55 54 97 00 (adm.)

55 54 97 10 (bill.kontor) / 55 54 97 20 (salgsavd.)

Programhefte nr. 11/97

Ansvarlig utgiver: Aksel-Otto Bull

Redaktør: Sverre Chr. Wilhelmssen

Med i redaksjonen: Kirsten Broch, Anne Mali Sæther

Foto: Trygve Schönfelder

Grafisk utforming: Marketing Team A/S

Trykk: Molvik Trykkeri AS